

Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πληροφορικής: ποια είναι τα επόμενα βήματα;

Μ. Γρηγοριάδου¹, Β. Λαγδιλέλης², Χ. Ζαγούρας³, Β. Κόμης³, Α. Τζιμογιάννης⁴

¹ Πανεπιστήμιο Αθηνών, ² Πανεπιστήμιο Μακεδονίας,
³ Πανεπιστήμιο Πατρών, ⁴ Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

1. Εισαγωγή

Η Πληροφορική στην τυπική εκπαίδευση έχει το ιδιαίτερο status ενός μαθήματος το οποίο έχει μεγάλη κοινωνική αναγνώριση, διδάσκεται σε πολλές τάξεις, αλλά το πραγματικό της αντικείμενο είναι υπό διαρκή διαπραγμάτευση και εξέλιξη. Επιπλέον, οι μαθητές έχουν διαφορετικές γνώσεις, δεξιότητες και ανάγκες όσον αφορά το αντικείμενο της Πληροφορικής.

Στην παρούσα θα επιχειρηθεί μια κριτική αποτίμηση των φαινομένων αυτών, ένας απολογισμός της μέχρι τώρα πορείας της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Πληροφορικής και μια εκτίμηση της μελλοντικής πορείας της διδασκαλίας των μαθημάτων Πληροφορικής στο σχολείο.

2. Ένας απολογισμός της μέχρι τώρα επιμόρφωσης των καθηγητών πληροφορικής

Η ταχεία εξέλιξη της Πληροφορικής, ως επιστήμης και επαγγέλματος, αλλά και ο σημαντικός ρόλος που παίζει στις ανθρώπινες δραστηριότητες επέβαλε, σχετικά πρόσφατα, τη διενέργεια μιας επιμορφωτικής δράσης ευρείας κλίμακας της οποίας τα αποτελέσματα χρειάζονται μια συστηματική ανάλυση και εκτίμηση.

Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει ίσως να αναθεωρηθεί και η βασική εκπαίδευση των Πληροφορικών που σκοπεύουν να εργαστούν στην Εκπαίδευση. Ενδεχομένως, το προσφάτως εξαγγελθέν Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής Επάρκειας, που θα είναι υποχρεωτικό τυπικό προσόν για όλους όσοι επιθυμούν να εργαστούν στην Εκπαίδευση, να αποτελεί μια ευκαιρία για τον επαναπροσδιορισμό της παιδαγωγικής κατάρτισης των Πληροφορικών.

3. Ψηφιακός εγγραμματισμός και εκπαιδευτικοί Πληροφορικής

Η ανάπτυξη της Πληροφορικής (ως παράγοντας στη διαμόρφωση της σύγχρονης κοινωνίας) είναι τέτοια, που είναι μια κοινή συνείδηση όλων μας πως, κατά κάποιο τρόπο, αποτελεί ένα νέο είδος τεχνολογικού – κοινωνικού φαινομένου για το οποίο δεν είμαστε προετοιμασμένοι. Για παράδειγμα, τα περιβάλλοντα web 2.0 έχουν προφανείς επιπτώσεις στην κοινωνικοποίηση της νεολαίας και μπορούν να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση της – ωστόσο είναι δύσκολο να σχεδιαστούν γενικά εκπαιδευτικές εφαρμογές που να ενσωματώνονται στην καθημερινή διδακτική πράξη και μάλιστα σε εκπαιδευτικά συστήματα που παρουσιάζουν μια σχετική «δυσκαμψία». Από την άλλη πλευρά, τα συμπεράσματα των τάσεων στη χρήση του Διαδικτύου δείχνουν ότι ενδεχομένως ο κυβερνοχώρος καθίσταται πλέον περισσότερο πεδίο κοινωνικής δικτύωσης παρά αναζήτησης πληροφοριών (καθώς οι εβδομαδιαίες επισκέψεις στο Facebook ξεπερνούν τις αντίστοιχες στο Google) – αναφερόμενοι σε δυο ιστοχώρους που έχουν «ηλικία» παρουσίας στο Διαδίκτυο 5 και 10 χρόνια αντιστοίχως. Επομένως, πρόκειται για φαινόμενα τα οποία δε μπορεί να αγνοήσει η εκπαίδευση, αν υποθέσουμε ότι η αποστολή της δεν περιορίζεται μόνο στη «μετάδοση» επιστημονικών γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά στη διαμόρφωση ενός συνειδητοποιημένου και ενεργού πολίτη.

Το «τοπίο» αυτό διαμορφώνει αναγκαστικά και ένα νέο πλαίσιο για τα διδακτικά καθήκοντα των εκπαιδευτικών Πληροφορικής στο σχολείο. Οι Πληροφορικοί πρέπει να γίνουν οι βασικοί φορείς του νέου ψηφιακού εγγραμματισμού, δηλαδή αυτοί που κατά κύριο λόγο, σε συνεργασία και με τις άλλες ειδικότητες, θα διδάξουν στους μαθητές τις «χρήσεις» της νέας ψηφιακής πραγματικότητας. Μπορεί οι σημερινοί μαθητές να έχουν πολλές δεξιότητες στη διαχείριση των ψηφιακών περιβαλλόντων,

αλλά αυτό φυσικά δεν τους κάνει ψηφιακά «εγγράμματους», όπως καλλιεργημένος και κριτικός αναγνώστης δεν είναι αυτός που διαβάζει μόνο αθλητικές εφημερίδες –έστω και αν τις διαβάζει συχνά.

Η καλλιέργεια του Πληροφορικού-ψηφιακού εγγραμματισμού δε μπορεί παρά να αποτελεί διδακτικό καθήκον των πληροφορικών. Μόνο εκείνοι έχουν το τεχνολογικό υπόβαθρο που θα τους επιτρέψει να εξηγήσουν με επάρκεια και ακρίβεια τα χαρακτηριστικά των ψηφιακών περιβαλλόντων στα οποία πλοηγούνται οι μαθητές. Για παράδειγμα, μόνο οι Πληροφορικοί μπορούν να εξηγήσουν στους μαθητές τους τρόπους με τους οποίους λειτουργούν οι μηχανές αναζήτησης και τις μεθόδους και τεχνικές με τους οποίες μπορούν οι μαθητές να εντοπίσουν πληροφορίες από διάφορες πηγές με αποτελεσματικό τρόπο. Επίσης, είναι προφανές ότι μόνο οι Πληροφορικοί είναι σε θέση να επισημάνουν στους μαθητές όλες τις όψεις της ασφαλούς πλοήγησης στο Διαδίκτυο και γενικά της ασφαλούς και υπεύθυνης χρήσης του Διαδικτύου.

Αν οι παραπάνω θέσεις είναι ορθές, αυτό σημαίνει ότι σε μεγάλο βαθμό πρέπει να αναδιαρθρωθεί το περιεχόμενο των σχετικών μαθημάτων Πληροφορικής και φυσικά η διδασκαλία της.

4. Βήματα στο μέλλον

Είναι γενικά αποδεκτό ότι δεν είμαστε σε θέση να προβλέψουμε την εξέλιξη της Πληροφορικής, ούτε και το ρόλο που θα κληθεί να παίξει (ακόμη και στο άμεσο μέλλον). Ίσως, η μόνη βεβαιότητά μας είναι ότι στο μέλλον η Πληροφορική θα εξακολουθήσει να έχει τον ίδιο σημαντικό ρόλο που έχει και σήμερα.

Ένα σημαντικό ερώτημα είναι λοιπόν το εξής: με ποιο τρόπο θα προετοιμάσουμε τους Εκπαιδευτικούς της Πληροφορικής για ένα μέλλον που είναι σε μεγάλο βαθμό άγνωστο; Ποιες δεξιότητες, ικανότητες και γνώσεις θα κληθούν οι σημερινοί εκπαιδευτικοί να καλλιεργήσουν στους μαθητές τους σε δυο, σε πέντε, σε δέκα ή είκοσι χρόνια;

Αυτό που φαίνεται, επίσης, να προβάλλεται ως βεβαιότητα, είναι η θεώρηση της Πληροφορικής ως ενός εργαλείου γενικής χρήσης, παράλληλα με το καθαυτό γνωστικό περιεχόμενο της επιστήμης της Πληροφορικής – φαινόμενο που ισχύει βέβαια και για τα Μαθηματικά ή τα μαθήματα γλώσσας. Η συγκριτική ανάλυση αντικειμένων που παρουσιάζουν αναλογίες με την Πληροφορική, ως προς τον κοινωνικό τους ρόλο, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο ανάλυσης προκειμένου να προσδιορίσουμε μια ενδεχόμενη πορεία του μαθήματος της Πληροφορικής και των επιμορφωτικών αναγκών για τους Πληροφορικούς.

5. Αντί για επίλογο

Το σύνολο των παρατηρήσεων και της αποτίμησης της μέχρι τώρα πορείας της Πληροφορικής φαίνεται να μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως η διδασκαλία της, όπως ακριβώς και ο ίδιος ο ρόλος της στη σύγχρονη κοινωνία, πρέπει να προσδιοριστεί εκ νέου. Οι κοινωνικοί και θεσμικοί παράγοντες (Πολιτεία, διδάσκοντες, γονείς,...) πρέπει ίσως να εξετάσουν εκ νέου τόσο το αντικείμενο, όσο και τον τρόπο διδασκαλίας των μαθημάτων Πληροφορικής.